

Πρὸς Τίτον

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν¹ θεοῦ **1**
καὶ ἐπίγνωσιν² ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν,³ ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν **2**
ἐπηγγείλατο⁴ ὁ ἀψευδὴς⁵ θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ἐφανερώσεν δὲ καιροῖς **3**
ιδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι⁶ ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν⁷ τοῦ
σωτῆρος⁸ ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ⁹ γνησίῳ¹⁰ τέκνῳ κατὰ κοινὴν¹¹ πίστιν: χάρις, ἔλεος, **4**
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος⁸ ἡμῶν.

Τούτου χάριν¹² κατέλιπόν¹³ σε ἐν Κρήτῃ,¹⁴ ἵνα τὰ λείποντα¹⁵ ἐπιδιορθώσῃ,¹⁶ καὶ **5**
καταστήσῃς¹⁷ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην:¹⁸ εἴ τίς ἐστίν **6**
ἀνέγκλητος,¹⁹ μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ²⁰

¹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ² ἐπίγνωσις, εὐσ, ἡ, knowledge, discernment. ³ εὐσέβεια, ας, ἡ, godliness, piety. ⁴ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁵ ἀψευδής, unable to lie, truthful. ⁶ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁸ σωτήρ, ἡρος, ὁ, savior, deliverer. ⁹ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹⁰ γνήσιος, genuine, true. ¹¹ κοινός, common, unclean. ¹² χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹³ καταλείπω, leave, leave behind. ¹⁴ Κρήτη, ης, ἡ, Crete. ¹⁵ λείπω, leave, leave behind. ¹⁶ ἐπιδιορθόω, set right, correct in addition. ¹⁷ καθίστημι, set, constitute. ¹⁸ διατάσσω, command, give orders to. ¹⁹ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ²⁰ κατηγορία, ας, ἡ, accusation, charge.

ἀσωτίας¹ ἢ ἀνυπότακτα.² Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον³ ἀνέγκλητον⁴ εἶναι, ὡς θεοῦ 7
οἰκονόμον·⁵ μὴ αὐθάδη,⁶ μὴ ὀργίλον,⁷ μὴ πάροινον,⁸ μὴ πλήκτην,⁹ μὴ
αἰσχροκερδῆ,¹⁰ ἀλλὰ φιλόξενον,¹¹ φιλάγαθον,¹² σώφρονα,¹³ δίκαιον, ὅσιον,¹⁴ 8
ἐγκρατῆ,¹⁵ ἀντεχόμενον¹⁶ τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾦ 9
καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ¹⁷ τῇ ὑγιαίνουσῃ,¹⁸ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας¹⁹
ἐλέγχειν.²⁰

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,² ματαιολόγοι²¹ καὶ φρεναπάται,²² μάλιστα²³ οἱ 10
ἐκ περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν·²⁴ οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν,²⁵ 11
διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ²⁶ κέρδους²⁷ χάριν.²⁸ Εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος 12
αὐτῶν προφήτης, Κρήτες²⁹ ἀεὶ³⁰ ψεύσται,³¹ κακὰ θηρία, γαστέρες³² ἀργαί.³³ Ἡ 13
μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι' ἣν αἰτίαν³⁴ ἔλεγχε²⁰ αὐτοὺς ἀποτόμως,³⁵ ἵνα

¹ ἀσωτία, ας, ἡ, dissipation, debauchery. ² ἀνυπότακτος, not subject to rule, rebellious. ³ ἐπίσκοπος, ου, ὁ, superintendent, overseer. ⁴ ἀνέγκλητος, above reproach, blameless. ⁵ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁶ αὐθάδης, self-willed, stubborn. ⁷ ὀργίλος, inclined to anger, quick tempered. ⁸ πάροινος, ου, ὁ, addicted to wine, drunken. ⁹ πλήκτης, ου, ὁ, bully, contentious person. ¹⁰ αἰσχροκερδής, greedy of base gain, avaricious. ¹¹ φιλόξενος, hospitable. ¹² φιλάγαθος, loving what is good. ¹³ σώφρων, self-controlled, sensible. ¹⁴ ὅσιος, righteous, pious. ¹⁵ ἐγκρατής, self-controlled, disciplined. ¹⁶ ἀντέχομαι, hold, hold fast. ¹⁷ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁸ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ¹⁹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ²⁰ ἐλέγω, convict, reprove. ²¹ ματαιολόγος, ου, ὁ, talking idly, and empty talker. ²² φρεναπάτης, ου, ὁ, deceiver, misleader. ²³ μάλιστα, especially, most of all. ²⁴ ἐπιστομίζω, silence, stop the mouth. ²⁵ ἀνατρέπω, overturn, upset. ²⁶ αἰσχρός, shameful, base. ²⁷ κέρδος, ους, τό, gain, profit. ²⁸ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ²⁹ Κρής, ητός, ὁ, Cretan. ³⁰ ἀεὶ, always, ever. ³¹ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ³² γαστήρ, τρος, ἡ, belly, womb. ³³ ἀργός, inactive, idle. ³⁴ αἰτία, ας, ἡ, cause, reason. ³⁵ ἀποτόμως, severely, rigorously.

ὑγιαίνωσιν¹ ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες² Ἰουδαϊκοῖς³ μύθοις,⁴ καὶ ἐντολαῖς 14
 ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων⁵ τὴν ἀλήθειαν. Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς: 15
 τοῖς δὲ μεμιασμένοις⁶ καὶ ἀπίστοις⁷ οὐδὲν καθαρὸν: ἀλλὰ μεμίανται⁶ αὐτῶν καὶ
 ὁ νοῦς⁸ καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, 16
 βδελυκτοὶ⁹ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς¹⁰ καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.¹¹

Σὺ δὲ λάλει ᾧ πρέπει¹² τῇ ὑγιαίνουσῃ¹ διδασκαλίᾳ:¹³ πρεσβύτας¹⁴ νηφαλέους¹⁵ 2
 εἶναι, σεμνούς,¹⁶ σώφρονας,¹⁷ ὑγιαίνοντας¹ τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ: 3
 πρεσβύτιδας¹⁸ ὡσαύτως¹⁹ ἐν καταστήματι²⁰ ἱεροπρεπεῖς,²¹ μὴ διαβόλους, μὴ
 οἶνω πολλῷ δεδουλωμένους,²² καλοδιδασκάλους,²³ ἵνα σωφρονίζωσιν²⁴ τὰς νέας²⁵ 4
 φιλάνδρους²⁶ εἶναι, φιλοτέκνους,²⁷ σώφρονας,¹⁷ ἀγνάς,²⁸ οἰκουρούς,²⁹ ἀγαθάς, 5
 ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίῳι ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται: 6

¹ ὑγιαίνω, be in good health, am well. ² προσέχω, take heed of, attend to. ³ Ἰουδαϊκός, Jewish, Judaic. ⁴ μῦθος, οὐ, ὁ, fable, myth. ⁵ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁶ μαιίνω, stain, defile. ⁷ ἄπιστος, unbelieving, faithless. ⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁹ βδελυκτός, abhorrent, detestable. ¹⁰ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ¹¹ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ¹² πρέπω, be clearly seen, be fitting. ¹³ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹⁴ πρεσβύτης, οὐ, ὁ, old man. ¹⁵ νηφαλέος, sober, temperate. ¹⁶ σεμνός, honorable, dignified. ¹⁷ σώφρων, self-controlled, sensible. ¹⁸ πρεσβύτις, ἰδος, ἡ, older woman, elderly lady. ¹⁹ ὡσαύτως, likewise. ²⁰ κατάστημα, τος, τό, behavior, demeanor. ²¹ ἱεροπρεπής, reverent. ²² δουλόω, enslave, bring under subjection. ²³ καλοδιδάσκαλος, teaching what is good. ²⁴ σωφρονίζω, encourage, advise. ²⁵ νέος, new, young. ²⁶ φιλάνδρος, love for a husband. ²⁷ φιλότεκνος, loving one's children. ²⁸ ἄγνός, pure, holy. ²⁹ οἰκουρός, housekeeper.

τοὺς νεωτέρους¹ ὡσαύτως² παρακάλει σωφρονεῖν³ περὶ πάντα σεαυτὸν 7
 παρεχόμενος⁴ τύπον⁵ καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ⁶ ἀδιαφθορίαν,⁷
 σεμνότητα,⁸ ἀφθαρσίαν,⁹ λόγον ὑγιῆ,¹⁰ ἀκατάγνωστον,¹¹ ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας¹² 8
 ἐντραπῇ,¹³ μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.¹⁴ Δούλους ἰδίοις δεσπόταις¹⁵ 9
 ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους¹⁶ εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας,¹⁷ μὴ 10
 νοσφιζομένους,¹⁸ ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδείκνυμένους¹⁹ ἀγαθὴν, ἵνα τὴν
 διδασκαλίαν⁶ τοῦ σωτῆρος²⁰ ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν²¹ ἐν πᾶσιν. Ἐπεφάνη²² γὰρ ἡ 11
 χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος²³ πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα²⁴ ἡμᾶς ἵνα, 12
 ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν²⁵ καὶ τὰς κοσμικὰς²⁶ ἐπιθυμίας, σωφρόνως²⁷ καὶ
 δικαίως²⁸ καὶ εὐσεβῶς²⁹ ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι³⁰ τὴν 13
 μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν³¹ τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος²⁰
 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσεται³² ἡμᾶς ἀπὸ 14

¹ νέος, new, young. ² ὡσαύτως, likewise. ³ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ⁴ παρέχω, offer, afford. ⁵ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁶ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁷ ἀδιαφθορία, ας, ἡ, incorruptibility, soundness. ⁸ σεμνότης, ητος, ἡ, seriousness, dignity. ⁹ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁰ ὑγιής, whole, healthy. ¹¹ ἀκατάγνωστος, beyond reproach, uncondemned. ¹² ἐναντίος, opposite, hostile. ¹³ ἐντρέπω, turn about, reverence. ¹⁴ φαῦλος, worthless, bad. ¹⁵ δεσπότης, ου, ὁ, master, lord. ¹⁶ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁷ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁸ νοσφίζω, rob, set apart. ¹⁹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²⁰ σωτήρ, ηρος, ὁ, savior, deliverer. ²¹ κοσμέω, adorn, put into order. ²² ἐπιφαίνω, appear, shine. ²³ σωτήριος, saving, bringing salvation. ²⁴ παιδεύω, teach, educate. ²⁵ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²⁶ κοσμικός, earthly, worldly. ²⁷ σωφρόνως, soberly, sensibly. ²⁸ δικαίως, righteously, justly. ²⁹ εὐσεβῶς, in a godly manner, piously. ³⁰ προσδέχομαι, receive, wait for. ³¹ ἐπιφάνεια, ας, ἡ, appearance, appearing. ³² λυτρόω, ransom, liberate.

πάσης ἀνομίας,¹ καὶ καθάρισι ἐαυτῷ λαὸν περιούσιον,² ζηλωτὴν³ καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε⁴ μετὰ πάσης ἐπιταγῆς.⁵ Μηδεὶς σου 15
περιφρονεῖτω.⁶

Ὑπομίμησκε⁷ αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν,⁸ πρὸς 3
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους⁹ εἶναι, μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους¹⁰ εἶναι, 2
ἐπεικεῖς,¹¹ πᾶσαν ἐνδείκνυμένους¹² πραότητα¹³ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἦμεν 3
γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι,¹⁴ ἀπειθεῖς,¹⁵ πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις
καὶ ἡδοναῖς¹⁶ ποικίλαις,¹⁷ ἐν κακίᾳ¹⁸ καὶ φθόνῳ¹⁹ διάγοντες,²⁰ στυγητοί,²¹
μισοῦντες ἀλλήλους. Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης²² καὶ ἡ φιλανθρωπία²³ ἐπεφάνη²⁴ τοῦ 4
σωτῆρος²⁵ ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ᾧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, 5

¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ² περιούσιος, chosen, special. ³ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ⁴ ἐλέγχω, convict, reprove. ⁵ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁶ περιφρονέω, disregard, look down on. ⁷ ὑπομιμνήσκω, remind, remember. ⁸ πειθαρχέω, obey authority, obey one in authority. ⁹ ἔτοιμος, ready, prepared. ¹⁰ ἀμαχος, uncontentious, peaceable. ¹¹ ἐπεικής, yielding, gentle. ¹² ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹³ πραΰτης, mildness, gentleness. ¹⁴ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁵ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ¹⁶ ἡδονή, ἡς, ἡ, pleasure, lust. ¹⁷ ποικίλος, varied, manifold. ¹⁸ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁹ φθόνος, οὔ, ὁ, envy, grudge. ²⁰ διάγω, spend one's life, live. ²¹ στυγητός, hateful, loathsome. ²² χρηστότης, ἡτος, ἡ, goodness, kindness. ²³ φιλανθρωπία, ας, ἡ, (loving) kindness, love for mankind. ²⁴ ἐπιφαίνω, appear, shine. ²⁵ σωτήρ, ἡρος, ὁ, savior, deliverer.

ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ¹ παλιγγενεσίας² καὶ
ἀνακαινώσεως³ πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως,⁴ διὰ Ἰησοῦ **6**
χριστοῦ τοῦ σωτῆρος⁵ ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι⁶ **7**
γενώμεθα κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων **8**
βούλομαι σε διαβεβαιοῦσθαι,⁷ ἵνα φροντίζωσιν⁸ καλῶν ἔργων προΐστασθαι⁹ οἱ
πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα¹⁰ τοῖς ἀνθρώποις: **9**
μωρὰς¹¹ δὲ ζητήσεις¹² καὶ γενεαλογίας¹³ καὶ ἔρεις¹⁴ καὶ μάχας¹⁵ νομικὰς¹⁶
περιΐστασο:¹⁷ εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς¹⁸ καὶ μάταιοι.¹⁹ Αἰρετικὸν²⁰ ἄνθρωπον μετὰ **10**
μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν²¹ παραιτοῦ,²² εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται²³ ὁ τοιοῦτος, **11**
καὶ ἁμαρτάνει, ὣν αὐτοκατάκριτος.²⁴

¹λουτρόν, οὐ, τό, bath, washing. ²παλιγγενεσία, ας, ἡ, renewal, rebirth. ³ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ⁴πλουσίως, richly, abundantly. ⁵σωτήρ, ἦρος, ὁ, savior, deliverer. ⁶κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁷διαβεβαιόομαι, speak confidently, insist. ⁸φροντίζω, be intent on, be careful about. ⁹προΐστημι, rule. ¹⁰ὠφέλιμος, useful, profitable. ¹¹μωρός, foolish, stupid. ¹²ζητήσεις, εως, ἡ, debate, controversy. ¹³γενεαλογία, ας, ἡ, genealogy. ¹⁴ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁵μάχη, ης, ἡ, fight, conflict. ¹⁶νομικός, pertaining to the law. ¹⁷περιΐστημι, stand around, avoid. ¹⁸ἀνωφελής, unprofitable, useless. ¹⁹μάταιος, vain, useless. ²⁰αἰρετικός, factious, causing division. ²¹νουθεσία, ας, ἡ, admonition, instruction. ²²παραιτέομαι, make excuse, refuse. ²³ἐκστρέφω, turn aside, pervert. ²⁴αὐτοκατάκριτος, self-condemned.

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν¹ πρὸς σε ἢ Τυχικόν,² σπούδασον³ ἐλθεῖν πρὸς με εἰς 12

Νικόπολιν:⁴ ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.⁵ Ζηνᾶν⁶ τὸν νομικὸν⁷ καὶ 13

Ἀπολλῶ⁸ σπουδαίως⁹ πρόπεμψον,¹⁰ ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη.¹¹ Μανθανέτωσαν 14

δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι¹² καλῶν ἔργων προϊστασθαι¹³ εἰς τὰς ἀναγκαίας¹⁴ χρείας, ἵνα

μὴ ὦσιν ἄκαρποι.¹⁵

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. 15

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ Ἀρτεμάς, ἄ, ὁ, Artemas. ² Τυχικός, οὐ, ὁ, Tychicus. ³ σπουδάζω, hasten, be eager. ⁴ Νικόπολις, εως, ἡ, Nicopolis. ⁵ παραχειμάζω, winter, pass the winter. ⁶ Ζηνᾶς, ἄν, ὁ, Zenas. ⁷ νομικός, pertaining to the law. ⁸ Ἀπολλῶς, ὁ, Apollos. ⁹ σπουδαίως, with haste, diligently. ¹⁰ προπέμπω, send before, send forth. ¹¹ λείπω, leave, leave behind. ¹² ἡμέτερος, our, our own. ¹³ προϊστημι, rule. ¹⁴ ἀναγκαῖος, necessary, essential. ¹⁵ ἄκαρπος, unfruitful, barren.